# ÎNTEMEIETORUL

Cei care și-au mărturisit, în variate și numeroase împrejurări, gândurile, amintirile și sentimentele față de profesorul Eugen Todoran i-au evocat, aproape fără excepție, preocupările de savant, vocația de dascăl și calitățile de om deosebit. Rareori s-a pomenit câte ceva despre **întemeietorul** Eugen Todoran.

Se știe și se spune adesea că Profesorul a făcut parte din grupul de elită al celor care au creat învățământul filologic universitar la Timișoara, dar nu se precizează îndeajuns că, vreme de patru decenii, Domnia sa a reprezentat etalonul și a fost mentorul școlii de exegeză literară pe care a întemeiat-o aici.

Se știe și se spune că a fost un remarcabil decan al Facultății de Filologie între anii 1965 și 1968, dar nu se arată cât s-ar cuveni că, în cei patru ani, Domnia sa, profitând de efemerul "dezgheț" cultural, a schimbat semnificativ direcția de evoluție a facultății noastre, întemeind secții și catedre noi, dezvoltându-le pe cele mai vechi și deschizând drumul spre cariera universitară multor tineri care s-au dovedit a fi bine aleși.

Se știe și se spune că a fost cel mai reprezentativ șef al Catedrei de literatură română, dar nu se insistă asupra faptului că în cei 14 ani, cât a condus această catedră, a reușit să o așeze, sub aspect valoric, alături de catedrele similare din celelalte mari universități ale țării.

În sfârșit, se știe și se spune că a fost, între 1990 și 1996, un rector de bază și de mare valoare al Universității de Vest, dar nu se relevă suficient câte s-au întemeiat prin profesorul Eugen Todoran în acești șase ani de început ai noii noastre istorii.

Acceptând, la 72 de ani, să-și asume povara și riscul conducerii uneia dintre cele patru mari universități ale României, care trebuia reformată profund și grabnic, pentru a se putea rândui alături de



BDD-A32026 © 2018 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:39:40 UTC)

instituțiile similare românești și europene, profesorul Eugen Todoran a dat măsura deplină a capacității și a vocației sale de **întemeietor**.

Posesor al unei vaste culturi, dar și al unei îndelungate experiențe universitare, al cărei început se leagă de perioada cea mai fastă a Universității clujene, Profesorul nu a pregetat să se supună unor istovitoare călătorii de-a lungul și de-a latul Europei, pentru a vedea, la sursă, ce s-a întâmplat cu învățământul universitar european în ultima jumătate de veac. Poate că unii l-au invidiat pentru aceste călătorii, neștiind câte foloase a avut Universitatea noastră de pe urma lor. Stabilind relații de colaborare cu numeroase universități din Germania, Franța, Italia, Olanda, Spania, Anglia, Ungaria, Austria ș.a. și inițiind programe TEMPUS, Domnia sa a deschis drumul unui mare număr de universitari timișoreni spre Europa, dar și al unor personalități europene spre noi.

După model european, dar și după exemplul învățământului universitar românesc mai vechi, Profesorul a înființat și a reînființat, în timp foarte scurt, șase facultăți noi și a creat premisele întemeierii altora. O grijă specială a manifestat față de învățământul umanist, întemeind, încă din anul universitar 1990-1991, secțiile de filosofie și de limbi clasice, fără de care nu se poate imagina cercetarea de profunzime a limbii și literaturii. Dar să nu uităm că în momentul când și-a încheiat mandatul de rector, Universitatea de Vest avea nouă facultăți cu 52 de specializări și peste 8000 de studenți. Dacă ne raportăm la anul 1989, când Universitatea din Timișoara avea doar patru facultăți și aproximativ 2500 de studenți, saltul este mai mult decât semnificativ. Totodată, s-a triplat numărul cadrelor didactice.

Profesorul știa însă, mai bine decât mulți alții, că toate aceste schimbări cantitative nu vor dobândi valoare și calitate universitară autentică fără ca toți profesorii și toți studenții să aibă acces la informația științifică de calitate, care nu se putea dobândi decât într-o bibliotecă cel puțin de nivel național, înzestrată cu tot ceea ce este valoros în cercetarea științifică națională și internațională.

Aș îndrăzni să spun că, în această privință, Profesorul a realizat cea mai importantă dintre **întemeierile** sale.



BDD-A32026 © 2018 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:39:40 UTC)

Odată, demult, mi-a mărturisit că atunci când a venit aici nu a găsit la Timișoara o bibliotecă universitară de valoarea celei din Cluj. Ba chiar, în 1956, nu găsise nimic pentru domeniul său de cercetare. De aceea s-a străduit, împreună cu profesorul G.I. Tohăneanu, să pună temelia unei astfel de biblioteci. Mai târziu, ca decan, a făcut demersurile pentru obținerea dreptului de *Depozit legal* pentru Biblioteca Universității din Timișoara.

Desigur, până în 1989, această bibliotecă s-a dezvoltat în multe privințe, achiziționând biblioteci particulare valoroase, cum sunt cele care au aparținut profesorilor D. Caracostea, G. Ivănescu, G. Giuglea, I. Roman, etc., precum și multă carte românească tipărită în această perioadă, dar care nu depășea nivelul unei biblioteci cu rang de serviciu al Universității. În concepția Domniei sale, o universitate de nivel național și chiar internațional trebuia să aibă o bibliotecă pe măsură.

În 1990, a făcut primul demers la Ministerul Învățământului pentru transformarea Bibliotecii Centrale a Universității din Timișoara în cea de a patra Bibliotecă Centrală Universitară din România. În 1992, când, nefiind bibliotecă de rang național, instituția noastră a pierdut un foarte important program TEMPUS, care trebuia să ducă la informatizarea bibliotecii după modelul Bibliotecii Universitare din Londra, din inițiativa Profesorului s-au reluat demersurile la Ministerul Învățământului pentru obținerea statutului de Bibliotecă Centrală Universitară. De data aceasta rezultatul a fost pozitiv. Prin *Ordinul Ministrului Învățământului* nr. 6237, din 14 septembrie 1992, Biblioteca Universității din Timișoara a devenit, începând cu 1 octombrie 1992, Biblioteca Centrală Universitară din Timișoara, instituție de interes național, cu personalitate juridică.

Într-un interviu acordat revistei „Biblioteca” în chiar ziua inaugurării de fapt a Bibliotecii Centrale Universitare din Timișoara, Profesorul spunea: „Într-o universitate mare, cu profil complet refăcut, Biblioteca este exact inima care întreține pulsul normal pentru funcționarea întregului organism al instituției”. Și tot acolo, mai adăuga: „Cartea care stă în fața ochiului transmite ideea unei adevărate cugetări, unei înalte simțiri și numai contactul cu cartea ne



BDD-A32026 © 2018 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:39:40 UTC)

dă siguranța unei evoluții firești a generațiilor actuale și a celor ce vor veni", căci „*biblioteca este casa sufletului intelectualului"*. (s.n.)

La început, mulți n-au înțeles de ce a fost creată Biblioteca Centrală Universitară Timișoara. Profesorul știa însă foarte bine care sunt avantajele creării unei instituții bibliotecare de rang național, cu autonomie materială. E suficient să spunem că, beneficiind de condiții similare cu ale celorlalte trei biblioteci centrale universitare din București, Cluj și Iași, Biblioteca Centrală Universitară Timișoara a reușit o seamă de performanțe spectaculoase atât în procesul de completare, înnoire și modernizare a colecțiilor, cât și în informatizarea serviciilor și dezvoltarea bazei materiale, inclusiv prin începerea lucrărilor de extindere a clădirii cu un nou corp care, în final, va avea o suprafață utilă de 5245 m2 și va fi una dintre cele mai moderne construcții de bibliotecă din țară.

La zece ani de la începerea demersurilor Domniei sale, iată că Universitatea de Vest din Timișoara și, implicit, celelalte instituții universitare timișorene dispun de o bibliotecă așezată temeinic între cele șase mari instituții bibliotecare ale țării, dobândind statutul pe care îl dorea și îl prevedea Profesorul în același interviu din 1993, consemnate de E. Vasilescu: „Ne-am dezvoltat serviciul de bibliotecă într-o instituție superioară pentru faptul că Universitatea s-a dezvoltat. Nu facem numai o reparare a unor greșeli comise în deceniile trecute, ci avem în față modelele de institute prestigioase de învățământ universitar din lume". Modelul cel mai apreciat de Profesor era Biblioteca Universității din Regensburg (Germania), după exemplul căreia s-a și dezvoltat, în bună măsură, instituția noastră.

Pentru acest dar neprețuit și atât de necesar generațiilor actuale și celor care vor urma, trebuie să-i fim mereu recunoscători profesorului Eugen Todoran și să-i veșnicim amintirea. De aceea ne-am propus, ne-am străduit și, până la urmă, am reușit să-i așezăm numele pe frontispiciul acestei instituții. Gestul nostru reprezintă nu numai un semn de recunoștință și un omagiu adus personalității celui care a dat strălucire Facultății de Litere și Universității de Vest, învățământului universitar românesc și culturii naționale, ci reprezintă și un gest reparatoriu față de memoria savantului care, numai dintr-o neglijență,



BDD-A32026 © 2018 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:39:40 UTC)

niciodată scuzabilă, nu a fost încununat cu laurii Academiei Române. Este totodată și un motiv de autentică și curată mândrie pentru noi ca, alături de Biblioteca Centrală Universitară „Mihai Eminescu” din Iași și Biblioteca Centrală Universitară „Lucian Blaga” din Cluj, să avem la Timișoara Biblioteca Centrală Universitară „Eugen Todoran”, instituție care poartă numele exegetului profund și unanim recunoscut al operelor celor doi nemuritori.

Volumul de față, închinat memoriei Profesorului la cinci ani de la trecerea sa în veșnicie, cuprinde, pe lângă un *curriculum vitae* și o bibliografie exhaustivă a lucrărilor sale, o seamă de texte inedite sau reproduse din publicațiile în care au apărut de-a lungul timpului. Între acestea se numără: interviuri în care Profesorul își mărturisește multe și foarte interesante gânduri și păreri despre cultura, știința și viața socio-politică românească, scrisori primite de Profesor între 1943 și 1996 de la mari personalități ale culturii și literaturii române, precum și de la instituții naționale și internaționale, câteva referințe critice privitoare la opera sa apărute în revistele de specialitate și numeroase evocări, inedite sau culese din publicații, ale personalității care a fost Eugen Todoran. Volumul se încheie cu o semnificativă *istorie în imagini* a vieții Profesorului, alcătuită de fiul său, dr. Radu Todoran. Deși conținutul acestei cărți ar putea să pară eclectic și prea variat, nutrim speranța că din textele reproduse aici se va închega o imagine fidelă și complexă a personalității distinsului Profesor, a relațiilor sale cu oamenii și lumea prin care a trecut, dar mai cu seamă se vor releva gândurile, faptele și întemeierile sale săvârșite de-a lungul unei vieți exemplar dăruite culturii, științei și învățământului universitar românesc.

VASILE ȚÂRA

---

**Notă:** Articol preluat, cu acordul autorului, din volumul omagial EUGEN TODORAN, Editura Universității de Vest, 2002.



**BDD-A32026 © 2018 Editura Mirton; Editura Amphora**
**Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:39:40 UTC)**